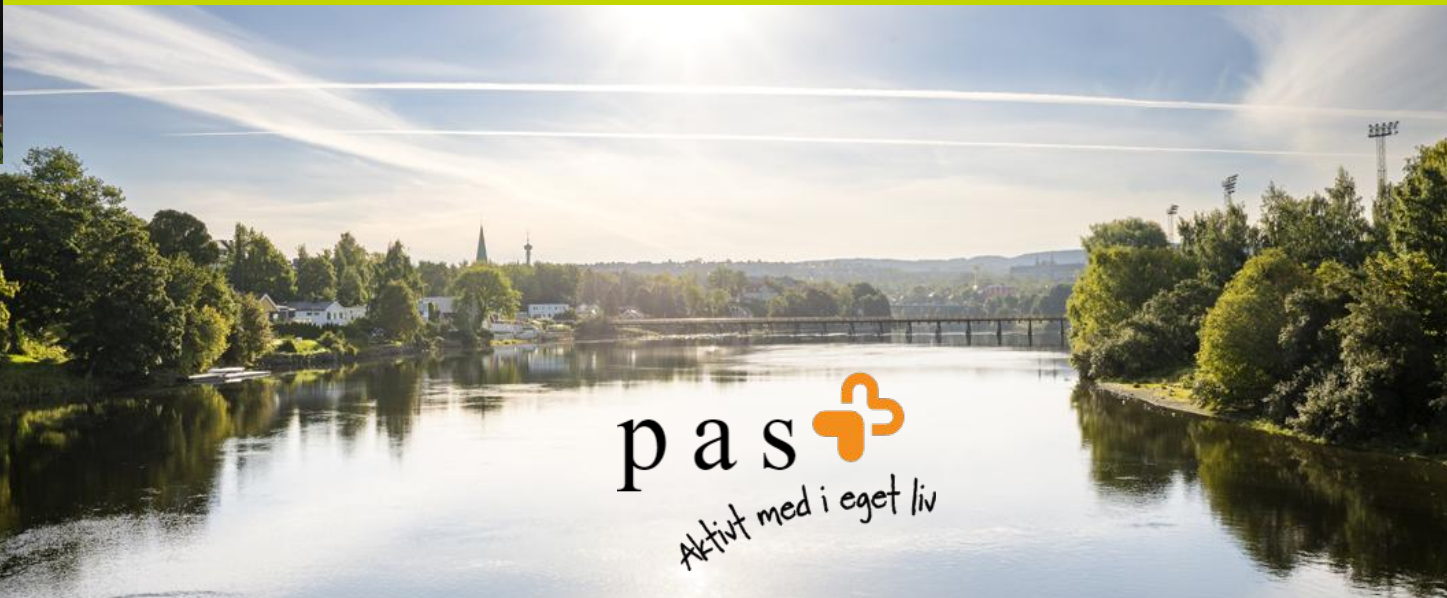
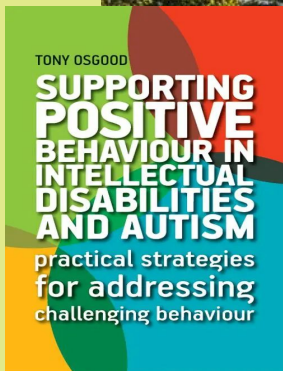

Positiv Atferdsstøtte i Trondheim

“Jonas” (20)

Rune Roth, Runar Heggland & Rune Sandberg 2024

PAS Trondheim

Ramme for implementering

Implementering av PAS i tjenesten har politisk og administrativ forankring

- ❑ Fire enheter/Bydeler
 - Omsorgsboliger
 - Aktivitetstilbud
 - Barneboliger
- ❑ Generell opplæring - for alle
 - BOA skolen (2 dager)
 - Rettigheter for mennesker med utviklingshemming (3 dager)
- ❑ Spesiell oppfølging
 - Pilotboliger
- ❑ Bygge kunnskapsbasert praksis
 - Fagskolen
 - VID
- ❑ Representert i nasjonalt nettverk

“Jonas” (20)

Artikkel i fagbladet om arbeid med aktiv støtte i pilotbolig :

[Jonas \(20\) må sitte bak gitter i bilen og bor innelåst i kjelleren. Nå skal han få et bedre liv - Fagbladet.no](#)

- ❑ En glad og trygg gutt i et stabilt hjem
- ❑ Tre søsken
- ❑ Språkutvikling og flerspråklig frem til 3-års alder
- ❑ Virket også trygg i kontakt med andre
- ❑ Aktiv gutt - glad i å sykle, gå turer, leke med søsken og andre barn
- ❑ Betydelig funksjonsfall fra ca tre års alder
- ❑ Glad i familien

Livet før PAS

Verdiutfall for Jonas og foreldre

- ikke tilgang på det som gjør hans liv godt å leve
- Det samme gjelder også for foreldrene.....

- ❑ Moren og personale forteller at det før kunne bli mye voldelig atferd uten forvarsel.
- ❑ Perioder med mye selvskading.
- ❑ Alvorlige personskader
- ❑ Personale var redde for han
- ❑ Lite selvbestemmelse
- ❑ Kommuniserer ved aggresjon eller fortvilelse. Han blir lei seg hvis noen blir redd for ham
- ❑ Perioder med isolasjon og passivitet
- ❑ Ville ikke dra hjem til egen bolig
- ❑ Pårørende levde fra dag til dag, og mistet det sosiale livet
- ❑ Dårlig regulert epilepsianfall

“Jonas (20)”

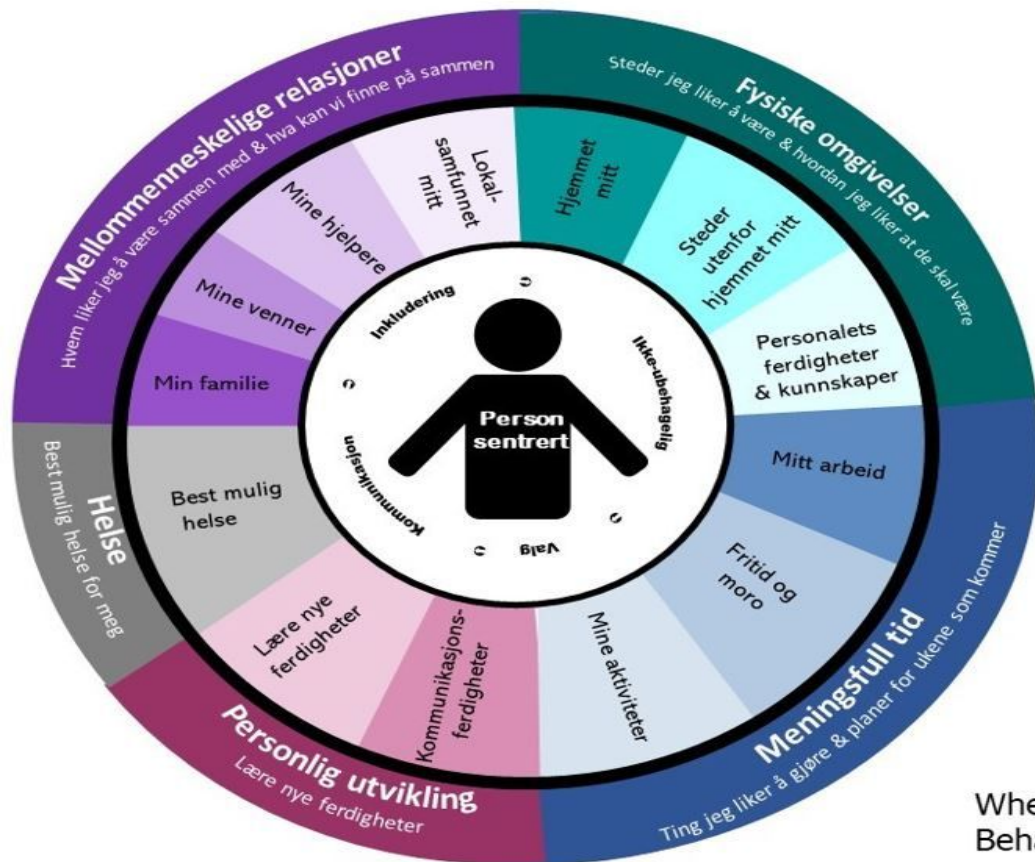
- ❑ Leilighet i sokkel, med egen etasje i bofellesskap, med 4 naboer
- ❑ Heldøgns omsorg med tilsyn 24 timer i døgnet
- ❑ Følges opp av 2 personale grunnet risikovurdering og hendelser med alvorlige personskader
- ❑ Storvokst mann og veier over 100 kg
- ❑ Alvorlig utviklingshemming, infantil autisme
- ❑ Tilleggsversker : Epilepsi
- ❑ Kap 9 vedtak med innlåsing i egen leilighet
- ❑ Ikke - verbal kommunikasjon- tegn, mimikk og lyder.
- ❑ Flyttet inn i boligen, høsten 2022.

Det optimale livshjulet:

Hva gjør livet godt?

& hvor skal vi lete hvis det er en atferd som utfordrer?

pas
Aktivt med i eget liv

Hva er et godt liv?

Identifisere viktige livsområder

Tankegods om at årsaker til atferd som utfordrer ligger i kakestykkene

Begrenset handlingsrom i livet, årsaker til at atferden tok plassen

Wheel of Optimal Living, in the Positive Behaviour Support Policy, Saint John of God Community Services clg. Ireland 2018.'

Personfokusert

Traumebevisst forståelse
BioPsykoSosial forståelse

[Om emosjonenes betydning i miljøterapi | Naku](#) (Bakken 2023)

- ☐ Traumebevisst blikk
 - ☐ Trygghet
 - ☐ Relasjon
 - ☐ Emosjonsregulering
- ☐ Traumehjernen
- ☐ Toleransevinduet
- ☐ Når emosjoner går opp - går funksjonsnivå ned
- ☐ Identifisere tidlige tegn
- ☐ Lavaffektiv tilnærming
- ☐ Tilpasse krav og forventninger
 - ☐ Trigger jakt - "Hva skal vi IKKE gjøre"
- ☐ Ivaretagelse
- ☐ Kunnskapsbasert aktiv støtte plan
- ☐ Gode omgivelser "Jonas" ønsker å være i

Hvert øyeblikk har sine muligheter

Det handler om kontinuerlig å se etter muligheter for engasjement og deltakelse i **ALLE** situasjoner.

Lite og ofte

TILPASSE måten vi gjør ting på slik at vi lager flere muligheter for tjenestemottaker til å delta/ involvere seg.

AKTIV STØTTE

Gradert hjelp og støtte

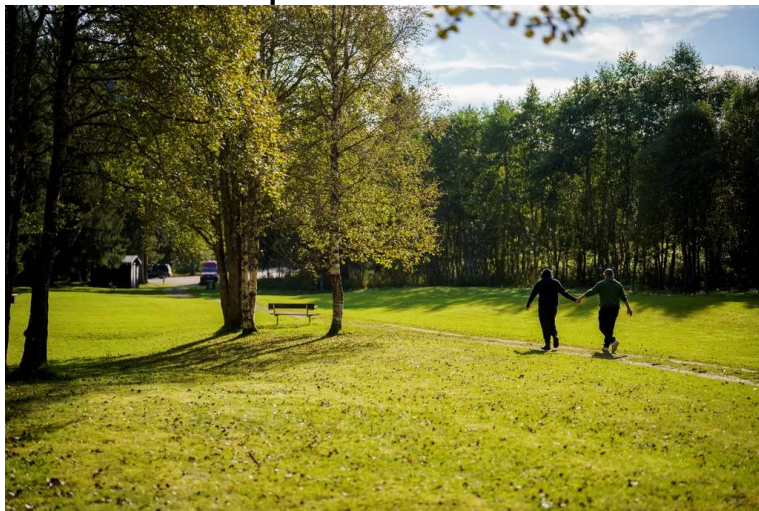
TILBY riktig nivå og type hjelp og støtte til rett tid.

Maksimering av valg og kontroll

Å få **GJØRE** valg, og ha kontroll i ulike situasjoner er en viktig del av alle menneskers liv.

Personfokuseret

Aktiv støtte plan

- ❑ Hvert øyeblikk har sine muligheter
 - ❑ Jobbet aktivt rundt familien, og trekke inn nærpersioner - få kunnskapene inn i planen
 - ❑ Ildedugnagsmøte - inn i rammer for hva han liker - når er øyeblikkene?
 - ❑ Nærpersoners kunnskap om øyeblikksvinduene
 - ❑ Orientering ut av leiligheten
- ❑ Lite og ofte
 - ❑ Traumebevisst forståelse, i stedet for å fjerne aktiviteter med deltakelse
 - ❑ Detaljkunnskaper om tidlige tegn - når nok er nok
- ❑ Gradert hjelp og støtte
 - ❑ Balanse mellom hvile og aktivitet
 - ❑ Forebygge kognitiv overbelastning
 - ❑ Toleransevinduet
- ❑ Maksimering av valg og kontroll
 - ❑ Velger tidspunkt og areana for aktiviteter - med exit-muligheter

Livet med PAS

Verdiutfall for Jonas og foreldre

- Mars 2024-

- ❑ Uker og måneder mellom hver episode med utagering
- ❑ Nå vil han hjem til seg selv etter et besøk, sier mor
- ❑ Selvbestemmelse som verktøy for å slippe å bruke atferd for å tvinge frem sine ønsker
- ❑ Spør om biltur, om å gå på kjøkken osv - nye ferdigheter
- ❑ Bedre medisinsk kontroll av epilepsien - reduserer ubehag
- ❑ “Vi merker at han er gladere”
- ❑ “Vi trenger ikke hele tiden å gå med høye skuldre og vente at noen ringer og sier at noe er galt”
- ❑ Pårørende har fått livet tilbake
- ❑ Fellesaktiviteter - spør ikke lengre om hvorfor, men på hvilken måte

Veien videre

mot et godt liv for Jonas

- ☐ Hva han liker er fremst i opplæringsplanen
- ☐ Hva han ikke liker også, for at livet leves best i fredstid
- ☐ Kontekstskifter:
 - ☐ Aktivitetstilbud
 - ☐ Gymsal og treningssenter
 - ☐ Ferier - pause fra hverdagens rammer
 - ☐ Fellesaktiviteter - men på egne premisser
- ☐ Vedtak etter Kapittel 9 skal avsluttes

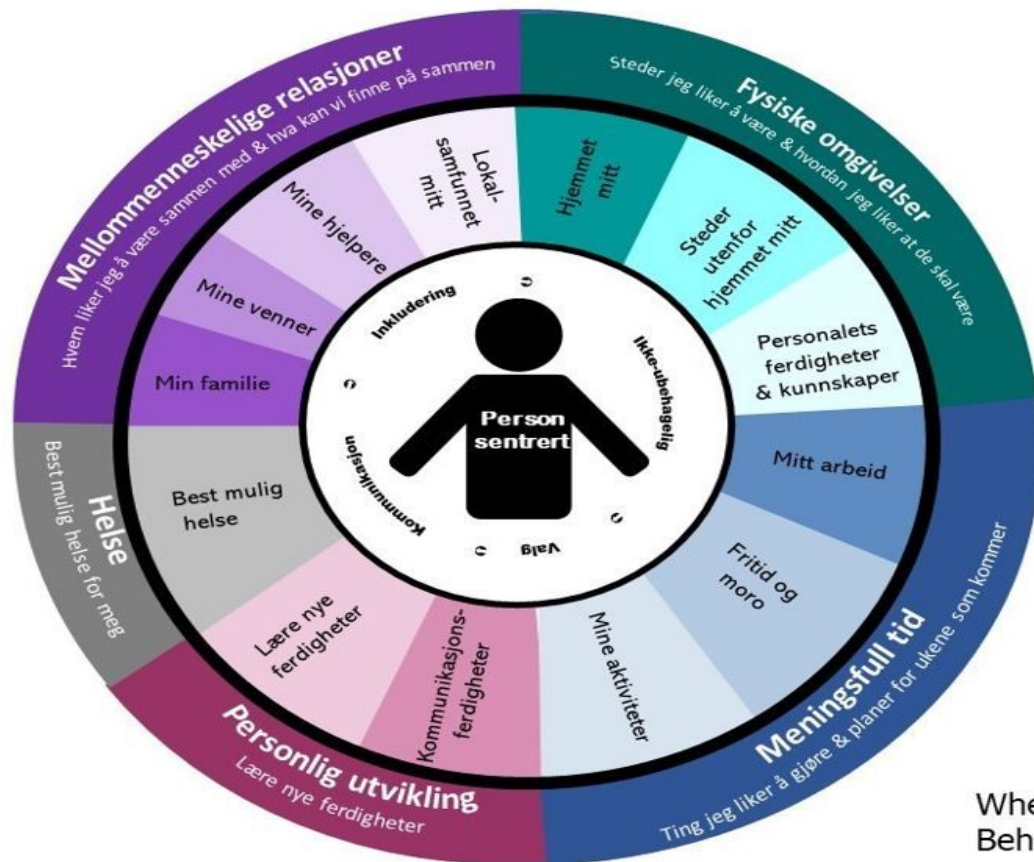
- ☐ Besøke hjemlandet til fars familie - utenkelig for to år siden

Det optimale livshjulet:

Hva gjør livet godt?

& hvor skal vi lete hvis det er en atferd som utfordrer?

pas
Aktivt med i eget liv

**Hva er et godt liv?
Det er veien
videre...**

Wheel of Optimal Living, in the Positive Behaviour Support Policy, Saint John of God Community Services clg. Ireland 2018.'

Aktivt med i eget liv - PAS
Positiv adferdsstøtte i Trondheim kommune

TIPS TIL LITTERATUR

KARL ELLING ELLINGSEN (RED.)

Selvbestemmelse

Egne og andres valg og verdier

TEMAHEFTE

Positiv atferdsstøtte

– et rammeverk som forplikter

Ulf Ingar Wangensteen Berge

KUNNSKAPS- BASERT MILJØ- TERAPEUTISK ARBEID

Silje Haugland, Ulf Berge,
Anita Gjermestad, Kari Holm
og Jon Arne Lekke (red.)

Universitetsforlaget

pas
Aktivt med i eget liv

